

Warszawa, 18.11.2020 r.

Prof. dr hab. Marzena Jeżewska-Zychowicz
Katedra Badań Rynku Żywności i Konsumpcji
Instytut Nauk o Żywieniu Człowieka
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

RECENZJA

**rozprawy doktorskiej Pani mgr inż. Izabeli Dziaduch
pt. Porównanie i ocena skuteczności działań prawnych i edukacyjnych prowadzonych
w zakresie poprawy żywienia dzieci i młodzieży w wieku 12-16 lat,**

**wykonanej w Katedrze Mikrobiologii Stosowanej i Fizjologii Żywienia Człowieka,
Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
pod kierunkiem promotora dr hab. inż. Joanny Sadowskiej i promotora pomocniczego
dr inż. Magdy Bruszkowskiej**

Recenzję sporządzono na podstawie dokumentacji przesłanej przez Wydział Nauk o Żywności i Rybactwa, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie oraz Ustawy z dn. 14 marca 2003 roku o stopniach i tytułach naukowych, z późniejszymi zmianami.

Wymogiem Ustawy jest, aby rozprawa stanowiła oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wykazywała ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej, a także umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Zgodnie z tymi wymogami, recenzja rozprawy doktorskiej mgr inż. Izabeli Dziaduch obejmuje ocenę adekwatności podjętego tematu z dyscypliną Technologia żywności i żywienia, aspekty formalne, metodologiczne i merytoryczne pracy. Szczegółowej ocenie poddano: problem naukowy i temat rozprawy, układ treści, cele i hipotezy badawcze, metodykę badań, wartość merytoryczną i aplikacyjną pracy oraz przedstawiono uchybienia i braki. Na tej podstawie przedstawiono uzasadnienie dotyczące oryginalności rozwiązania problemu naukowego, ogólnej wiedzy teoretycznej Doktorantki w danej dyscyplinie oraz umiejętności samodzielnego prowadzenia badań.

Ocena zasadności podjęcia problematyki sformułowanej w tytule rozprawy.

U podstaw koncepcji rozprawy doktorskiej mgr inż. Izabeli Dziaduch znajdują się kwestie związane z środowiskiem zewnętrznym (system prawny oraz szkoła jako miejsce edukacji żywieniowej i zaspokajania potrzeb związanych z żywnością) i jego znaczeniem w profilaktyce zdrowotnej, co może polegać na kształtowaniu prawidłowych zachowań żywieniowych uczniów. Problem badawczy podjęty przez Doktorantkę ma ważne znaczenie

społeczne, duży potencjał eksploracyjny i realne zastosowanie aplikacyjne w profilaktyce zdrowotnej. Mimo poprawy warunków życia współczesnego społeczeństwa, wzrostu świadomości żywieniowej i zdrowotnej w dalszym ciągu obserwuje się występowanie nieprawidłowości w żywieniu, zarówno wśród osób dorosłych, jak i dzieci. W przypadku tych ostatnich, błędy żywieniowe popełniane w dzieciństwie, zwiększają prawdopodobieństwo ich występowania w dorosłości, a tym samym są poważnym zagrożeniem dla zdrowia całego społeczeństwa. Stąd niezwykle istotne jest pogłębianie wiedzy dotyczącej uwarunkowań środowiskowych zachowań żywieniowych oraz skuteczności podejmowanych działań ukierunkowanych na poprawę istniejącego status quo. Wyniki badań dotyczących efektywności podejmowanych działań legislacyjnych i edukacyjnych stwarzają szanse na osiągnięcie zmian w stylu życia, których efektem może być poprawa stanu zdrowia obecnie i w przyszłości. W polskiej literaturze przedmiotu zauważa się niedostatek badań dotyczących efektywności podejmowanych działań edukacyjnych. Mając na uwadze fakt, że problematyka ta stanowi z jednej strony unikalną cechę każdego społeczeństwa, natomiast z drugiej strony dostrzega się użyteczność wyników tego typu badań nawet w społecznościach odmiennych kulturowo można sądzić, że to opracowanie stanowić będzie uzupełnienie literatury podejmującej tego typu tematykę. Odnosząc się do powyższych spostrzeżeń, stwierdzam, że przedmiot rozprawy stanowi istotny problem naukowy, którego eksploracja wnosi nową wiedzę do dyscypliny naukowej. Dokonany przez Doktorantkę wybór problemu naukowego i sposób jego rozwiązania uzasadnia sformułowany tytuł rozprawy, aczkolwiek w mojej opinii słowo „porównanie” w temacie pracy nie jest konieczne.

Formalna ocena rozprawy.

Przedstawiona do recenzji praca doktorska jest zwięzłą i obszerną pracą – zawiera 242 strony maszynopisu. Praca ma charakter teoretyczno-empiryczny i składa się z pięciu rozdziałów, wniosków, bibliografii, streszczeń w jęz. polskim i angielskim oraz aneksu wraz ze spisem tabel. Struktura pracy odzwierciedla typowy dla tego typu prac układ, z wyjątkiem braku wstępu. W tej sytuacji przedstawienie celu pracy przed przeglądem piśmiennictwa byłoby pożądanym, gdyż ułatwiłoby zorientowanie się, jaki jest przedmiot badania. Ponadto w pracy został zamieszczony bardzo rozbudowany spis treści, tj. na 2 stronach z uwzględnieniem bardzo szczegółowego wyodrębniania podrozdziałów, co w mojej opinii nie było konieczne i stanowi pewne utrudnienie w oglądzie pracy jako całości. Autorka zawarła na 16 stronach analizę stanu wiedzy w obszarze przedmiotu badań, opartą na przeglądzie literaturowym i rezultatach wcześniejszych badań.

Cel, zakres pracy, hipotezy badawcze oraz metodyka zostały przedstawione na 16 stronach, a wyniki i ich dyskusja na kolejnych 70 stronach. Jest to obszerny rozdział, w którym zawarto 47 tabel i 4 wykresy prezentujące wyniki badań wraz z ich omówieniem. W rozdziale wnioski sformułowano siedem stwierdzeń/wniosków. Spis literatury został przedstawiony na 20 stronach, natomiast na 74 stronach jest zawarty aneks, w którym

Autorka zamieściła 88 tabel i 6 wykresów, do których odwołuje się w pracy. Do przygotowania przeglądu piśmiennictwa oraz dyskusji wyników wykorzystane zostało 290 pozycji piśmiennictwa pochodzącego zarówno z czasopism o zasięgu międzynarodowym, jak i publikowanych w jęz. polskim, a dużą jego część stanowią publikacje naukowe z ostatnich 10 lat. Ponadto w spisie piśmiennictwa zamieszczono pozycje odnoszące się do danych demograficznych GUS, a także wydanych przez WHO rekomendacji żywieniowych, jak również pozycje internetowe. Pewien niedosyt budzi brak odniesień literaturowych w części poświęconej opisowi metod wykorzystanych do analizy statystycznej wyników. Niemniej jednak wykorzystana literatura przedmiotu wskazuje na dobre przygotowanie literaturowe Doktorantki do analizy podjętego problemu badawczego i duży wkład pracy w przedstawienie omawianych zagadnień.

W podsumowaniu oceny formalnej pracy stwierdzam, że relacje pomiędzy teoretyczną, metodyczną i empiryczną częścią rozprawy są nieco zachwiane na korzyść bardzo rozbudowanej części prezentującej wyniki badań, zwłaszcza w formie graficznej, których istotna część została dodatkowo zamieszczona w aneksie. Z korzyścią dla odbioru pracy byłaby bardziej syntetyczna graficzna prezentacja wyników. Bardzo duża liczba tabel prezentujących oddzielnie wyniki uzyskane w grupie dziewcząt i chłopców (np. na różnych stronach pracy), jak również umieszczenie dużej części z nich w aneksie utrudnia percepcję tej części rozprawy. Dysertacja jest na ogół dobrze dopracowana pod względem edycyjnym, aczkolwiek zwraca uwagę duża ilość miejsca niewypełniona tekstem, a także używanie słowa ankietyzacja zamiast metoda badań ankietowych lub badania ankietowe. Biorąc pod uwagę wszystkie składowe pracy oraz jej strukturę, oceniam rozprawę doktorską mgr inż. Izabeli Dziaduch pozytywnie z zastrzeżeniami dotyczącymi większej selekcji i bardziej skondensowanej prezentacji wyników badań.

Ocena merytoryczna pracy.

Celem pracy była ocena wpływu działań prawnych i edukacyjnych na sposób żywienia dzieci i młodzieży. Cele szczegółowe odnosiły się do poszczególnych badań uwzględnionych w pracy i zostały sformułowane poprawnie. W ramach każdego celu szczegółowego została sformułowana jedna hipoteza badawcza. W hipotezie pierwszej nieuprawnione jest użycie sformułowania „co miało korzystny wpływ na żywienie dzieci i młodzieży”. Doktorantka badała tylko skład obiadów, natomiast ich korzystny wpływ na żywienie może być obserwowany tylko wtedy, gdy będą spożywane w całości, a to nie było przedmiotem badania, zatem nie ma możliwości zweryfikowania tej hipotezy w całości. Moje wątpliwości budzi użyte w hipotezie nr 2 określenie „lepsy/zdrowszy” zastosowane w stosunku do sposobu żywienia. Konstrukcja badania pozwala zaobserwować zmianę, czyli poprawę lub pogorszenie istniejącego stanu rzeczy. W mojej opinii hipoteza nr 2 i 3 nie znajdują uzasadnienia w przedstawionym przeglądzie piśmiennictwa, gdyż związek między

edukacją żywieniową a sposobem żywienia i stanem odżywienia nie został przedstawiony w tym rozdziale.

Część literaturowa w zasadzie trafnie i we właściwy sposób ukazuje zagadnienia związane z uzasadnieniem podjęcia tematu czyli potwierdza występowanie nieprawidłowości w sposobie żywienia dzieci i młodzieży i ich konsekwencje zdrowotne, aczkolwiek jest bardziej zbiorem ogólnych informacji nieuzasadniających w pełni sformułowanych hipotez badawczych. W podrozdziale „Nieprawidłowości w sposobie żywienia dzieci i młodzieży” Doktorantka opisała wyniki badań prowadzonych w latach 1998-2016 w różnych regionach kraju, zabrakło natomiast syntetycznego podsumowania wskazującego na obserwowane kierunki zmian w tym zakresie w okresie około 20 lat. W kolejnej części pracy bardzo szczegółowo zostały przedstawione konsekwencje nieprawidłowego stylu życia, w tym uwzględniona została nadmierna masa ciała, nadciśnienie tętnicze, zaburzenia gospodarki lipidowej i węglowodanowej, zespół metaboliczny, zbyt niską mineralizację kości, niedokrwistość oraz próchnicę. W mojej ocenie tak duża szczegółowość w opisie konsekwencji nieprawidłowego sposobu żywienia nie znajduje uzasadnienia w kontekście badanego problemu, czyli skuteczności działań prawnych i edukacyjnych w profilaktyce żywieniowej. Natomiast programom edukacyjnym promującym zdrowy styl życia poświęcone zostały tylko 3 strony maszynopisu, na których opisano zasady obowiązujące w tych programach bez oceny ich efektywności. Rozważania dotyczące działań prawnych zostały ograniczone wyłącznie do dwóch rozporządzeń z 2015 i 2016 r. i ich charakterystyki. Zabrakło informacji o sytuacji prawnej w innych krajach i jej odniesienia do dostępności żywności na terenie szkoły oraz oceny sposobu żywienia uczniów. W przeglądzie piśmiennictwa brakuje wyjaśnienia, dlaczego dostępność żywności w szkole jest ważna z perspektywy prawidłowego żywienia uczniów, co byłoby doskonałym uzupełnieniem przedstawionego w rozprawie uzasadnienia podjętych badań. Brakuje także odniesienia do aktualnej wiedzy na temat powiązań między edukacją żywieniową i zmianami w sposobie żywienia, które stanowią podstawę dwóch sformułowanych hipotez badawczych.

W ocenie zastosowanej w badaniach metodyki stwierdzam, że została ona oparta w większości o sprawdzone i ogólnie akceptowane przez gremia naukowe metody badawcze. Niemniej jednak w Aneksie nie zostały zamieszczone autorskie kwestionariusze wykorzystane w badaniach, co utrudnia ocenę poprawności ich przygotowania, ale także ocenę poprawności niektórych przyjętych założeń badawczych. W badaniu oceniającym skuteczność ogólnych programów edukacji zdrowotnej wzięli udział uczniowie ze szkół, w których programy te były realizowane, a następnie dokonano ich podziału na grupę aktywnie uczestniczącą oraz nieuczestniczącą w programie. Z jednej strony jest to właściwe rozwiązanie, gdyż uczniowie z obydwu grup uczestniczyli w realizacji takiego samego programu obowiązkowej edukacji szkolnej. Z drugiej zaś strony osoby nieuczestniczące aktywnie w programie, mogły obserwować działania związane z realizacją programu edukacji zdrowotnej podejmowane w szkole. W pewnym sensie może to stanowić wyjaśnienie

wyników wskazujących na brak różnic między tymi grupami w zakresie wielu ocenianych wskaźników. W mojej opinii należałoby rozważyć uwzględnienie jeszcze jednej grupy uczestniczącej w badaniu, a mianowicie uczniów ze szkoły, która nie brała udziału w realizacji programu edukacji zdrowotnej. Proszę o wyjaśnienie, w jaki sposób losowano szkoły do badanej grupy oraz czy w jakikolwiek sposób weryfikowano deklaracje ucznia o nieuczestniczeniu w edukacji związanej z realizacją programu. W mojej opinii użyte w pracy określenia dla obydwu grup badanych uczestniczących w badaniu nie zostały dobrane właściwie. Określenie „nieedukowany” stosowane do opisu ucznia może budzić wątpliwości. Do oceny sposobu żywienia uczestników tego badania zastosowano ocenę punktową, przedstawioną w pracy bez wskazania jej autora. Niektóre kryteria zawarte w tej ocenie są nieprecyzyjne, np. „zjadanie 2-3 porcji warzyw dziennie”, powinno raczej brzmieć „zjadanie co najmniej 2-3 porcji warzyw dziennie”. W charakterystyce badanych grup przedstawione są tylko 3 kryteria, a mianowicie: praca rodziców, posiadanie rodzeństwa oraz mieszkanie w rodzinie wielopokoleniowej, proszę o wyjaśnienie, dlaczego wybrano tylko takie kryteria, a inne np. wykształcenie rodziców, liczba osób w rodzinie nie zostały uwzględnione. Proszę także o wyjaśnienie celowości wykonania w badaniu dotyczącym systematycznej edukacji prozdrowotnej analizy składu ciała i badań biochemicznych w ostatnim etapie badania.

W rozdziale Wyniki zostały przedstawione w odrębnych podrozdziałach dedykowanych poszczególnym badaniom, co oceniam pozytywnie. Ocena dostosowania składu obiadów wydawanych w placówkach oświatowych do wymogów Rozporządzenia Ministra Zdrowia została przedstawiona szczegółowo odrębnie dla każdego rozporządzenia, a następnie wyniki te zostały porównane. Niemniej jednak sposób prezentacji wyników nie ułatwia ich interpretacji, gdyż Doktorantka stosuje opisy typu punkt 2. podpunkt f, a zwłaszcza takie opisy ocenianych wskaźników są niezrozumiałe w przypadku tabeli przedstawionej w układzie poziomym, w której jest wiele dostępnego miejsca, aby stosować opisy ocenianych wskaźników. W tabelach 10-12 przedstawione zostały szacunkowe dane dotyczące zawartości poszczególnych składników odżywczych, witamin i składników mineralnych uzyskane w kolejnych pomiarach, natomiast w ich opisie w tekście pracy Doktorantka wskazuje różnice między poszczególnymi pomiarami wyrażone w procentach. W mojej opinii zamieszczenie również tych danych w tabeli byłoby dobrym rozwiązaniem, wówczas zapoznanie się z tabelą dałoby większy wgląd w uzyskane wyniki. W poszczególnych podrozdziałach prezentujących wyniki badania brakuje syntetycznego podsumowania wyników, co byłoby także ułatwieniem w ich dyskusowaniu.

Dyskusja wyników została przeprowadzona oddzielnie dla poszczególnych badań i uzyskanych w nich wyników. W dyskusji odnoszącej się do wyników oceny składu obiadów serwowanych w wybranych szkołach i ich dostosowania do wymogów Rozporządzenia Ministra Zdrowia Autorka skupiła bardziej uwagę na uzasadnieniu literaturowym konsekwencji zdrowotnych wynikających z wprowadzonej zmiany, a mniejszą uwagę skupiła

na wyjaśnieniu odstępstw od wymogów rozporządzenia i gotowości uczniów do spożywania wydawanych posiłków. Zbyt duża zmiana w stosunku do istniejącego status quo narzucona przez Rozporządzenie uniemożliwiła satysfakcjonujące dostosowanie nie tylko ze strony wykonawców rozporządzenia, czyli dyrekcji szkoły, ale przede wszystkim powinna być wzięta pod uwagę reakcja uczniów. Wprawdzie Doktorantka wspomina o informacji pozyskanej od intendentów o zmniejszonej liczbie wydawanych posiłków i zwiększającej się ilości niezjadanych w całości posiłków (zwłaszcza surówek), ale nie uwzględniła tego w badaniu własnym. Badanie składu posiłków, liczby wydawanych posiłków, ilości zjadanej oraz opinii uczniów stanowiłoby kompleksowe ujęcie problemu, a przede wszystkim dostarczyłoby cennych wskazówek do skutecznego rozwiązania problemu. Szkoda, że Autorka ani w przeglądzie piśmiennictwa, ani w dyskusji nie informuje o działaniach, które były podejmowane i obowiązują w tym zakresie w innych krajach, a zwłaszcza o obowiązujących przepisach prawnych. Dyskusja wyników dotyczących zmian po wprowadzeniu Rozporządzenia z 2016 r. jest w mojej opinii zbyt krótka, sprowadza się do ponownego zasygnalizowania niekorzystnych zmian w składzie wydawanych obiadów. Doktorantka stwierdza, że zaobserwowano tzw. efekt odbicia oraz różnice w stopniu realizacji wytycznych. W mojej opinii zabrakło jednoznacznego stanowiska Doktorantki w odniesieniu do wyników uzyskanych w pracy, wskazujących jednoznacznie na pogorszenie sytuacji po wprowadzeniu ostatniego rozporządzenia w porównaniu do okresu sprzed 2015 r. Wprawdzie wymagane jest ich potwierdzenie w badaniach realizowanych w reprezentatywnej grupie szkół, ale już na podstawie tego badania można bardziej jednoznacznie wskazać potrzebę zmiany sytuacji prawnej w tym zakresie, a Autorka stwierdza tylko, że „wyniki wskazują na potrzebę stopniowego wprowadzania dość precyzyjnie sformułowanych wytycznych”.

W dyskusji wyników dotyczących oceny wybranych parametrów stanu odżywienia i sposobu żywienia młodzieży w wieku 15-16 lat deklarujących udział lub brak udziału w edukacji prozdrowotnej Doktorantka przywołuje wiele wyników badań realizowanych w innych grupach, bardziej opisując te badania niż odnosząc bezpośrednio do uzyskanych wyników. Szkoda, że dyskusja nie odniosła się do stwierdzeń przytaczanych na końcu tego podrozdziału, tzn. „nieznacznie większego odsetka młodzieży nieedukowanej w porównaniu do jej edukowanych rówieśników regularnie spożywających odpowiednią ilość posiłków, i śniadania przed wyjściem do szkoły, zalecaną ilość warzyw i owoców oraz wypijających rekomendowaną ilość płynów, rzadziej spożywających pieczywo jasne i cukiernicze oraz słodczyce”. Stanowią one podstawę do bardziej krytycznego podejścia do programów edukacji zdrowotnej i oczekiwań wobec nich. Nie można oczekiwać natychmiastowego efektu tak prowadzonej edukacji w parametrach stanu odżywienia, a nawet wskaźnikach sposobu żywienia. Należy natomiast oczekiwać poprawy wskaźników informujących o wiedzy i świadomości żywieniowej, a także bardziej pozytywnych postaw wobec żywienia i zdrowia, co potwierdzają wyniki innych badaczy, ale także wyniki badań Doktorantki i sposób ich dyskusowania w kolejnej części dyskusji. Efekt w postaci zmiany zwyczajów żywieniowych

jest zazwyczaj przesunięty w czasie. Na oczekiwaną zmianę w zwyczajach żywieniowych uczniów ma wpływ między innymi dostępność odpowiedniej żywności, także na terenie szkoły w stołówce szkolnej, zmiany organizacyjne w szkole (np. długa przerwa na posiłek) itp. Prowadząc dyskusję Doktorantka wykorzystwała zalecenia żywieniowe i wyniki innych badaczy, a dopiero na ich tle odnosiła się do własnych wyników. W mojej opinii dyskusja powinna opierać się na własnych wynikach i polegać na poszukiwaniu ich wyjaśnień. W moim odczuciu Doktorantce zabrakło trochę odwagi, aby odnieść się do wyników, które zapewne ją zaskoczyły - mam na uwadze brak zmian w zachowaniach żywieniowych pod wpływem edukacji żywieniowej. Proszę w trakcie publicznej obrony o odpowiedź na pytanie, co może wyjaśniać takie wyniki, stanowiące tak naprawdę przyczynek do negowania efektywności programów edukacji zdrowotnej realizowanych w szkołach, jeśli brane będą pod uwagę tylko zmiany w zachowaniach żywieniowych uczniów.

W następnej części dyskusji poświęconej ocenie wybranych wskaźników w grupie osób uczestniczących i nieuczestniczących w systematycznej edukacji prozdrowotnej Doktorantka zawarła potwierdzenie uzyskanych wyników odnośnie zwiększania się wiedzy żywieniowej pod wpływem procesu oraz braku istotnych zmian w zachowaniach żywieniowych. Niemniej jednak w tej części pracy pojawia się zbyt wiele rozważań, które powinny być zamieszczone w przeglądzie piśmiennictwa, np. dotyczące edukacji żywieniowej i jej efektywności.

Podsumowując ocenę dyskusji wyników przygotowaną przez Doktorantkę, stwierdzam, że jej poprowadzenie z wyodrębnieniem poszczególnych problemów badawczych jest właściwe, gdyż pozwoliło na bardziej syntetyczną i przejrzystą analizę uzyskanych wyników pod kątem ich interpretacji i odniesień do wcześniejszych prac. Doktorantka nie ustrzegła się jednak uchybień, w tym przede wszystkim traktowania swoich wyników jako wtórnych względem tego co już wiadomo, zbyt długich omówienia wyników innych badań. Ponadto nie udało się Doktorantce uniknąć powtórzeń polegających na ponownym i zbyt szczegółowym przytaczaniu wyników badania własnego. W dyskusji wyników zabrakło też odniesienia do sformułowanych hipotez badawczych, w rezultacie po zapoznaniu się z pracą nie wiadomo czy hipotezy zostały pozytywnie zweryfikowane.

Po zapoznaniu się z wnioskami stwierdzam, że część z nich ma formę stwierdzenia (np. wniosek nr 5) lub łączy elementy stwierdzenia i wniosku. Warto, zatem przedstawić oddzielnie stwierdzenia, które pokażą w formie syntetycznej najważniejsze wyniki z poszczególnych badań, a następnie na ich podstawie sformułować wnioski ujmujące całość badań. W mojej opinii nieuprawniony jest wniosek nr 3 informujący o tym, że „intendenci i pracownicy stołówek szkolnych mieli wiele wątpliwości w zakresie interpretacji przepisów” – nie było to przedmiotem zrealizowanych badań, a nieformalne rozmowy nie mogą być wykorzystane we wnioskowaniu. Podobna uwaga dotyczy wniosku nr 4, a mianowicie chodzi o „informacje uzyskane od pracowników stołówek o rezygnacji części młodzieży z jedzenia obiadów w szkole po zmianie ich składu i zwrotu znacznych ilości surówek”.

Podsumowując opinię merytoryczną, pracę należy ocenić jako wartościowe opracowanie, w którym zrealizowany został założony, obszerny zakres badań i postawione cele. Doktorantka przedstawiła powiązania pomiędzy działaniami prawnymi i edukacyjnymi a wiedzą i zachowaniami żywieniowymi uczniów. Sposób wykonania badań, ich opis i przeprowadzona analiza bardzo obszernego zakresu danych wskazują, że Doktorantka, pomimo uwag przedstawionych w recenzji, wykazała się odpowiednią sprawnością warsztatową i umiejętnością prowadzenia prac badawczych oraz oceną wyników badań. Uzyskany w badaniach materiał empiryczny posiada potencjał do wykorzystania w formie publikacji, a także może mieć zastosowanie aplikacyjne w opracowywaniu strategii edukacyjnych skierowanych do uczniów. Przedstawione w recenzji uwagi oraz wymienione uchybienia nie deprecjonują wartości pracy, lecz mają na celu wskazanie Doktorantce tych elementów, które wymagają szczególnego uwzględnienia w ramach doskonalenia warsztatu pracy badawczej.

Podsumowanie

Rozprawa mgr inż. Izabeli Dziaduch, stanowiąca podstawę postępowania doktorskiego, jest oryginalnym rozwiązaniem problemu naukowego i dowodzi, że Doktorantka nabyła kompetencje w samodzielnym prowadzeniu badań naukowych. Wybór istotnej pod względem naukowym i aktualnej tematyki badawczej, a także sposób jej opracowania świadczą o Jej dużej wiedzy o przedmiocie podjętych badań. Otrzymane wyniki pracy mają dużą wartość poznawczą i wnoszą oryginalny wkład do rozwoju wiedzy z zakresu technologii żywności i żywienia, bardzo dobrze wpisują się w obecny nurt badań zachowaniami żywieniowymi i ich uwarunkowaniami. Mając powyższe na uwadze, stwierdzam, że przedstawiona do oceny praca spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim wymienione w Ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14.03.2003 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 595, art. 13.1 z późn. zm.). Na tej podstawie wnioskuję do Senatu Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie o dopuszczenie Pani mgr inż. Izabeli Dziaduch do dalszych etapów postępowania doktorskiego i publicznej obrony.

Warszawa 18.11.2014 r.

